

Vi får grænseregionen til at blomstre.



Projektrapport

# *Blomster* Bauen *Broer* *Blumen* *Bygger* *Brücken*

Et grænseoverskridende  
haveudstilling- og turismeprojekt



Dieses Projekt wird gefördert mit Mitteln des Europäischen Fonds für regionale Entwicklung.  
Dette projekt finansieres af midler fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.



**Interreg**  
Deutschland - Danmark



**Blomster Bauen Broer**  
**Blumen Bygger Brücken**



**Blomster Bauen Broer**  
**Blumen Bygger Brücken**

**FLENSBURG**  
Zwischen Himmel und Förde  
Mellem himmel og fjord

Aabenraa 

**GLÜCKSBURG**  
*Östsee*

  
**Flensburger Förde**  
OSTSEE

  
Destination  
Sønderjylland

  
**Sønderborg**  
Udsigt i verdensklasse



**Interreg**  
Deutschland - Danmark



EUROPEAN UNION

Dieses Projekt wird gefördert mit Mitteln des Europäischen Fonds für regionale Entwicklung.  
Dette projekt finansieres af midler fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

# Inhold

## 1. Indledning .....5

## 2. En grænseoverskridende haveudstilling .....7

- 2.1. Formidlingshaverne i Flensborg: Projektsekretariat Flensborg by .....7
  - 2.1.1. *Manglende opholdssteder langs havnens vestside* .....7
  - 2.1.2. *Aktiviteter og samarbejder i forbindelse med haveudstillingen* .....8
  - 2.1.3. *Flensborgs formidlingshaver i fremtiden* .....9
- 2.2. Biodiversitetshaven i Gråsten: Projektpartner Sønderborg Kommune .....10
  - 2.2.1. *Den marine køkkenhave* .....10
  - 2.2.2. *Aktiviteter og samarbejder* .....10
  - 2.2.3. *Biodiversitetshaven: Et populært sted i kommunen* .....11
- 2.3. Formidlingstrappen i Aabenraa: Projektpartner Aabenraa Kommune .....11
  - 2.3.1. *Konceptudvikling og etablering af formidlingstrappen* .....11
  - 2.3.2. *Arrangementer ved formidlingstrappen* .....12

## 3. Aktiv ferie i grænseregionen: En ny grænseoverskridende cykelrute og andre aktiviteter .....13

Projektpartner: Destination Sønderjylland

- 3.1. Udgangspunkt .....13
- 3.2. Resultater .....13
  - 3.2.1. *Den grænseoverskridende cykelrute Flensburg Fjord Route* .....13
  - 3.2.2. *Et vandrekort for hele grænseregionen* .....14
- 3.3. Promovering af Flensburg Fjord Routen .....14
  - 3.3.1. *Cykelguide* .....14
  - 3.3.2. *Presse- og PR-arbejde* .....14
  - 3.3.3. *Tre kunstprojekter for at markedsføre ruten* .....15
  - 3.3.4. *Øvrige markedsføringsaktiviteter og yderligere PR* .....15

## 4. Digitalt planlægningsværktøj for ture og oplevelser i regionen .....16

Projektpartner: Tourismus Agentur Flensburger Förde

- 4.1. Udgangspunkt .....16
- 4.2. Udvikling af Tourguiden .....16
  - 4.2.1. *Storytelling-komponenter til turportalen* .....16
  - 4.2.2. *Teknologi* .....17
- 4.3. Markedsføring / PR .....17
  - 4.3.1. *Events* .....17
- 4.4. Status på Tourguiden og den yderligere markedsføring .....18
  - 4.4.1. *Kommunikationsfremstød* .....18

## 5. Presse- og PR-arbejde: Projektsekretariat Flensburg by .....19

- 5.1. Hjemmeside .....19
- 5.2. Pressemeldelser .....19
- 5.3. Nyhedsbreve .....20
- 5.4. Sociale medier .....20
- 5.5. Plakater og flyers .....20
- 5.6. Kommunikation med politiske og faglige udvalg, netværkspartnere og andre interessegrupper .....20
- 5.7. Øvrig markedsføring .....21
- 5.8. Fagbegivenheder .....21
  - 5.8.1. *Fagkonference* .....22
  - 5.8.2. *Afslutningsarrangement for projektet* .....22
- 5.9. Publikationer .....22
- 5.10. En sang om „Blomster bygger bro“ .....22

## 6. Anbefalinger til indsatser for den videre markedsføring .....23

- 6.1. Grænseoverskridende haveudstilling .....23
- 6.2. Cykelrute „Flensburg Fjord Route“ .....23
- 6.3. Tourguide – et digitalt tur- og oplevelsesplanlægningsværktøj .....23

## 7. Konklusion og et kig i fremtiden .....25



## Impressum

Projektsekretariat  
"Blumen bauen Brücken –  
Blomster bygger broer"  
Stadt Flensburg  
Stabsstelle Wirtschaft, Marketing und  
internationale Zusammenarbeit  
Rathausplatz 1  
24937 Flensburg

[info@bbbprojekt.eu](mailto:info@bbbprojekt.eu)  
[www.bbbprojekt.eu](http://www.bbbprojekt.eu)

Redaktion:  
Iris Uellendahl

Oversættelse:  
Ralf Marquardt

Flensburg, december 2022

# 1. Indledning

Interreg-5a-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ indenfor Interreg-støtteprogrammet Deutschland-Danmark blev etableret i forbindelse med det grænseoverskridende politiske samarbejde „Grænsetrekanten“. Her er Sønderborg og Aabenraa Kommuner samt Flensborg Kommune gået sammen om at skabe synergi ved at samle fælles styrkepositioner og kompetencer og dermed fremme væksten i hele regionen.

Allerede i juli 2017 forpligtede medlemmerne i grænsetrekanten sig til at udarbejde en „Strategi for tværnationalt turismesamarbejde i grænsetrekanten“. Denne strategi beskriver et behov for udvikling og gennemførelse af bæredygtige kultur- og naturturismeprodukter. Målsætningen for et fælles Interreg-projekt var derfor at udvikle strategier og foranstaltninger med henblik på at styrke den dansk-tyske turismeudvikling.

Den dansk-tyske grænse spiller en særlig rolle i regionens historie. Her har folk en relation til hinanden i kraft af en fælles, men også turbulent dansk-tysk historie. Der er tale om et område, som har været under skiftevis dansk og tysk styre, og grænsen, som vi kender den i dag, blev først fredeligt indført i 1920 efter en afstemning blandt borgerne i området. På begge sider af grænsen findes der hhv. et dansk og et tysk mindretal, som hver især har mulighed for at dyrke deres egen nationale kultur i en form for sameksistens, der har fået stor international bevågenhed.

Det dansk-tyske grænseland er karakteriseret ved en lang række forbindende traditioner og en sproglig og kulturel samhørighed. Det er noget positivt, som regionen gerne vil nyttiggøre i udviklingen af en fælles grænseoverskridende turistregion.

I Interreg-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ blev der sat to fokuspunkter: Haveudstilling og aktiv turisme med fokus på bæredygtighed og kulturformidling.

Haveudstillinger, som de afholdes i Tyskland, har en lang tradition i landet. I Interreg-projektet skulle det tilsvarende begreb „Gartenschau“, som var ukendt i Danmark, omfortolkes til at blive et grænseoverskridende haveudstillingsprojekt. Og som en del af projektet blev der anlagt haver med forskellige tematiske fokuspunkter i Aabenraa, Gråsten og Flensborg: De såkaldte formidlingshaver. I samarbejde med lokale og regionale foreninger og organisationer inviterede de ansvarlige projektpartnere i løbet af projektet borgere og gæster fra grænseregionen til adskillige arrangementer,

hvor de overordnede temaer var „have“ og „bæredygtighed“. Det andet fokuspunkt var aktiv ferie, som er en populær ferieform i Danmark. Her blev der udviklet en ny grænseoverskridende cykelrute, „Flensburg Fjord Route“, som blev inkorporeret af turistforeningerne i deres turismearbejde og markedsført i hele Tyskland. Som noget nyt i projektet blev der desuden udviklet et kort med en omfattende beskrivelse af vandrestier i grænseregionen.

Et digitalt tur- og oplevelsesplanlægningsværktøj for grænseregionen udgør et desuden nyt generelt hjælpemiddel, som er blevet udviklet til turister i regionen. Den nye netbaserede „Tourguide“ blev udviklet i tæt samarbejde med turismeaktører i grænseregionen. Ét af værktøjets fokuspunkter er slotte og haver i grænseområdet. Som noget særligt er mange fortællinger om de specielle historiske forbindelser og grænseregionens unikke historie integreret i det nye værktøj.

I alle projektaktiviteter indgik et aktivt presse- og PR-arbejde under projektløbet, og alle produkter og resultater blev understøttet af intensive markedsføringsaktiviteter. Det lykkedes på den måde at skabe stor opmærksomhed omkring projektet og dets produkter langt ud over de regionale grænser.

Alle resultater vil fortsat eksistere efter projektets afslutning og blive ved med at have en effekt. Projektet har ført til et mere intensivt samarbejde mellem de to turistorganisationer Tourismus Agentur Flensburger Förde og Destination Sønderjylland. Som en konklusion kan det derfor konstateres, at Interreg-5a-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ har skabt et godt fundament for etableringen af en fælles grænseoverskridende turismeregion.

Formidlingshave  
Aabenraa



DÄNEMARK  
DANMARK

Formidlingshave  
Gråsten



Erzählgarten  
Flensburg



DEUTSCHLAND  
TYSKLAND



## 2. En grænseoverskridende haveudstilling

Grænseområdet ved den dansk-tyske fastlandsgrænse har en fælles historie, forbindende traditioner samt en følelse af kulturel og sproglig samhørighed. I 2020, hvor man markerede „100-året for folkeafstemningen om grænsedragningen“ i det dansk-tyske grænseområde, drøftede medlemmerne af „Grænsetrekanten“, det politiske samarbejdsforum mellem Aabenraa, Sønderborg og Flensborg kommuner, mulighederne for en fælles haveudstilling i regionen: Den grænseoverskridende haveudstilling „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“.

### ”Gartenschau” – et tysk koncept hopper hen over grænsen

En haveudstilling i Tyskland i form af en delstatshaveudstilling (Landesgartenschau, LAGA), en landsdækkende udstilling (Bundesgartenschau, BUGA) eller en international haveudstilling (IGA) er ikke bare en produktpræsentation indenfor landskabs- og havekunst, men skal snarere forstås som et aktivt bidrag og aktiveringsværktøj til fordel for kommunens eller regionens byfornyelse.

Det „tyske“ haveudstillingskoncept var hidtil ukendt i Danmark og krydsede i kraft af det fælles samarbejde for første gang den dansk-tyske grænse. Interreg-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ gav de deltagende kommuner mulighed for at afprøve elementer af et tysk have-show i Danmark, at skabe interesse og evaluere tiltagens effekt. Disse erfaringer kan komme til at indgå i fremtidige grænseoverskridende projekter.

I Aabenraa, Gråsten og Flensborg er der anlagt haver, hvor natur og havekultur er blevet fremvist – sommetider også med en maritim reference. Haverne har desuden en tilknytning til hinanden gennem en fælles fortælling om den dansk-tyske historie i grænseområdet.

### Haver i Tyskland og i Danmark

I Danmark er der udviklet en biodiversitetshave på havnen i Gråsten, som også tager emneområder som bæredygtighed og upcycling op. I Aabenraa er der etableret en „formidlingstrappe“ i Genforeningsparken ved Folkehjem i den nordlige del af byen. Trappen er bygget i træ, og tilplantet med hjemmehørende blomster og stauder. Den giver en ny oplevelse af naturen i urbane omgivelser og knytter bånd til stedets dansk-tyske historie.

På Flensborgs havneområde er der med de to formidlingshaver „Amphitheater“ og „Schwimmende Gärten (Floating Gardens)“ skabt to nye opholds- og oplevelsessteder i et maritimt miljø og med en bevidst indsats for at skabe nye naturoplevelser i bymiljøet.

Haverne i haveudstillingsprojektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ er blevet betegnet som „formidlingshaver“. Denne term er med reference til den fælles dansk-tyske historie i grænseregionen, der går igen som en rød tråd gennem Interreg-projektet. Samtidig blev der med

disse haver skabt nye steder for socialt samvær, nye mødesteder for at hygge sig og fortælle historier.

### 2.1. Formidlingshaverne i Flensborg

#### Projektsekretariat Flensborg by

To maritime formidlingshaver er etableret og blevet til nye opholds- og væresteder med temaet; urbane naturoplevelser i byen og med en maritim reference. Ved Flensborgs museumshavn ligger „Amfiteateret“, et trappeformet siddeområde bygget op af træpaller og med integrerede plantekasser. For enden af havnen er der etableret „Schwimmende Gärten (Flydende Haver)“, et flydedokanlæg med plantekasser på vandet og gangbro. Der er knap 500 meter mellem haveanlæggene og dermed kun en kort gåtur fra hinanden.

Begge anlæg er udviklet i tæt samarbejde med afdelingen for byfornyelse og klimaindsats, afdelingen for by- og landskabsplanlægning og havneadministrationen i Flensborg by.

Flensborg-anlæggene er delvist gennemført med støtte fra indenrigsministeriet i delstaten Slesvig-Holstén.

#### 2.1.1. Manglende opholdssteder langs havnens vestside

Flensborg Havn er et attraktivt og populært sted at slentre og hænge ud. På den østlige side findes der restauranter samt caféer og andre, som også tilbyder udendørs servering. Der er en legeplads og steder at hygge sig.



Amfiteateret ved Flensborgs museumshavn.

Foto: Blomster bygger broer

Den modsatte side af havnen, den vestlige, er ligeledes en populær promenade for lokale og besøgende med sin attraktive museumshavn og de mange historiske sejlskibe, udflugtsbåde og dampskibet Alexandra, byens maritime

vartegn. Der manglede imidlertid offentlige siddepladser på vestsiden og attraktive steder, hvor de besøgende kunne opholde sig og nyde fjorden og havnestemningen i fred og ro på bestemte steder. En stor del af arealerne mellem havnepromenaden og den parallelle gade Schiffbrücke anvendes desuden til parkering.

I forbindelse med den grænseoverskridende haveudstilling skulle området mellem havnespids og museumshavn have et løft, og der skulle etableres nye grønne områder, hvor folk kunne opholde sig og nyde atmosfæren.

### Amfiteateret

For amfiteatret ved museumshavnen er der tale om to trappeformede siddearealer, udført af i alt 577 træpaller. Der er 15 høje og 22 lave indbyggede plantekasser med buske, stauder og græs samt blomster. Der er også en sandkasse hvor børn kan lege. Anlægget er åbent mod vandet og danner en slags „tilskuertribune“ med sin trappeformede orientering mod havnepromenaden.

Opførelsen af amfiteatret som led i det grænseoverskridende haveudstillingsprojekt „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ blev muliggjort med tilskud fra indenrigsministeriet i delstaten Slesvig-Holstén. Ministeriet har i Flensburg støttet infrastrukturforanstaltninger, som havde en tilknytning til haveudstillingsprojektet. Byggeriet blev udført af Schleswiger Werkstätten og Jugendaufbauwerk (JAW) i Flensburg Kommune.

### De flydende haver

At kunne opleve fjorden, bogstaveligt talt, det var baggrunden og idéen for et broanlæg, der skulle rage ud fra bredden og ud i fjorden. Resultatet blev en U-formet ‚flydedok‘ ved havnespidsen, omgivet af ti blomsterøer på flydende pontoner, der bogstaveligt talt danner en flydende have.



Haveanlægget „Flydende haver“ ved Flensborgs havnespids.

Foto: Blomster bygger broer

Flydebroen stikker 14 meter ud i vandet. For enden af den er der et 12 meter langt og fire meter bredt forbindelsesstykke.

De „flydende haver“ består af i alt ti fastmonterede blomsterøer, som er flydende pontonelementer på to gange to meter, hvorpå der er placeret en plantebakke.

Opførelsen af flydebroen og flydepontonerne blev bestilt og finansieret af Historischer Hafen Flensburg gGmbH. Interreg-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ har lejet anlægget af Historischer Hafen Flensburg gGmbH fra maj 2021 og frem til projektets afslutning.

Lejen af flydepontonerne blev dækket af midler fra indenrigsministeriet i delstaten Slesvig-Holstén, som Flensburg Kommune havde modtaget til infrastrukturforanstaltninger som led i den grænseoverskridende haveudstilling. Etableringen af plantebakkerne samt beplantning og vedligeholdelse af dem blev ligeledes betalt med midler fra ministeriet i Kiel.

#### 2.1.2. Aktiviteter og samarbejder i forbindelse med haveudstillingen

Den 30. juni 2021 blev Flensborgs formidlingshaver officielt præsenteret for byens og regionens borgere og politikere med et åbnings- og kick-off-arrangement. Begge haver blev fra første dag taget godt i mod med begejstring af byens borgere og gæster. De blev hurtigt populære møde- og opholdssteder.

Som en del af projektet blev borgere, foreninger, organisationer og andre inviteret til aktivt at deltage i udformningen af haveudstillingen. Sammen med foreninger og aktører i byen blev der gennemført en bred vifte af begivenheder, hvor temaerne for den grænseoverskridende haveudstilling som f. eks. natur i bymiljøet, bæredygtighed og biodiversitet blev taget op.

Der var f. eks. en workshop om grønne tage og en række foredrag i samarbejde med Flensborgs voksenuddannelsescenter om havearbejde på altaner, brugen af ålegræs som bæredygtigt råmateriale og emner som blomstrende enge og urban gardening.

„Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ inviterede til den grænseoverskridende konkurrence „Hvem høster flest ålegræskartofler langs Flensburg Fjord“, som 14 skoler, børnehaver og hobbygartnere fra Danmark og Tyskland deltog i. Formålet var at promovere ålegræs som et bæredygtigt råmateriale fra regionen på en underholdende måde.

„Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ havde i samarbejde med Flensborgs kommunebibliotek og naturoplevelsesforeningen Villekula inviteret grupper af børn fra Flensborgs børnehaver til at plante en smagnings- og blomsterhave på bibliotekets læseterrasse. Samtidig gjorde smagnings- og blomsterhaven som en slags „uofficiel filial“ af formidlingshaverne også reklame for Interreg-projektet og dets indhold.

Christiansens Haver i Flensburg er ét af de vigtigste have-mindesmærker i Slesvig-Holstén. Siden sommeren 2020



har Christiansen-grossistfamiliens tidligere haver været under omfattende omlægning. Godt 50 deltager var med på en guidet tur gennem anlægget, der blev gennemført af projektet.

### Aktiviteter i forbindelse med formidlingshaverne

Projektsekretariatet i Flensburg tilbød en række arrangementer mellem foråret og efteråret 2022, hvor formidlingshaverne blev brugt som oplevelsesmiljøer. Disse begivenheder skabte opmærksomhed omkring Interreg-projektet og dets produkter, haveudstillingen, en ny grænseoverskridende cykelrute, „Flensburg-Fjord-Route“, og et nyt rejse- og oplevelsesplanlægningsværktøj for grænseregionen, „Tourguide“. Blandt begivenhederne var en alsidig „Havneparade“ med en lokal sambagruppe samt afslutningsfesten for den grænseoverskridende konkurrence om ålegræskartofler.

I sommeren 2021 lagde „Amfiteateret“ lokation til Flensburg-festivalen „Kurzfilm Streifzug“. I efteråret 2022 sendte „Kultursejleren“ fra Kiel under overskriften „Poesie baut Brücken“ (Poesi bygger broer) tyske og danske digte til besøgende på Flensburg havn og ved formidlingshaverne. I begge tilfælde var der fokus på dansk-tysk kulturformidling.



Sambagruppen Policia do Samba deltog i Havneparaden ved Flensburgs formidlingshaver.  
Foto: Blomster bygger broer

### Andre brugere af Flensburgs formidlingshaver

Flensburgs havn er traditionelt et sted for arrangementer og store begivenheder. Efter to år, hvor arrangementer måtte aflyses på grund af covid-pandemien, blev formidlingshaverne i 2022 således en del af bl. a. havnearrangementerne „Rumregatta“ og „Dampf Rundum“. Formidlingshaverne indgik også aktivt i NDR-festivalen (Norddeutscher Rundfunk), som tiltrak tusindvis af mennesker til det indre havneområde („havnespidsen“) i sommeren 2022. Amfiteatret satte desuden scenen for mange mindre og større arrangementer.

I foråret 2022 oprettede to unge biologer fra Flensburg og Kiel et bæredygtigt akvakulturanlæg for blåmuslinger og hjertemuslinger i de „Flydende Haver“: „Muslingehaven“. Den beriger fortællingen om de maritime formidlingshaver



Bådsklubben Riva-Boats-Club Deutschland lagde til kaj ved Flensburgs Flydende Haver.  
Foto: Blomster bygger broer

og tager aktuelle emner omkring bæredygtighed og spørgsmål vedrørende Flensburg Fjord op. Der bygges på denne måde også bro til den „Marine Køkkenhave“ i formidlingshaverne på havnen i Gråsten, hvor der bl. a. findes et muslingetårn på havneområdet.

Riva-Boats-Club Deutschland lagde til ved de flydende haver i Flensburg i juni med mere end et dusin både og tiltrak megen opmærksomhed med bådene under hele opholdet.

I november satte en lysinstallation ved studerende fra Hochschule Flensburg ekstra liv i de flydende haver på to aftener. Kinetiske lysblomster udviklet af de studerende blev installeret i blomsterpontonerne i forbindelse med en lyskunstfestival.

#### 2.1.3. Flensburgs formidlingshaver i fremtiden

Haverne i Aabenraa og Gråsten er blevet gennemført af kommunerne og har således været tænkt at skulle blive til permanente anlæg fra begyndelsen. Flensburgs formidlingshaver var derimod planlagt til kun at eksistere i selve projektperioden. For de flydende havers vedkommende udløber lejekontrakterne med ejeren af det flydende pontonanlæg og pontonerne, Historische Hafen Flensburg gGmbH, den 31. december 2022. Der var heller ikke noget koncept for en fortsat brug af amfiteateret i begyndelsen.

Begge faciliteter blev modtaget med stor begejstring både af de lokale og byens besøgende. For at kunne beholde ‚flydedokanlægget‘ „Schwimmende Gärten“ efter projektets afslutning er Flensburg by indgået en lejeaftale med ejeren af anlægget, Historischer Hafen Flensburg gGmbH, for de næste 12 år frem til 2034.

Fra og med 1. januar 2023 vil anlægget i form af et „gademøbel“ blive overdraget til Flensburgs Tekniske Driftscenter (TBZ), som også har ansvaret for kommunens grønne områder. TBZ vil indgå en aftale med Jugendaufbauwerk (JAW) i Flensburg om den strukturelle vedligeholdelse. Målet er på denne måde at bevare amfiteateret, så længe dets strukturelle tilstand tillader, at det holdes i brug.

## 2.2 Biodiversitetshaven i Gråsten

Projektpartner Sønderborg Kommune

I Gråsten skulle haveudstillingskonceptet bruges som inspiration og grundlag for en ny fortolkning, hvor naturen samt emneområder som maritim kultur og havekultur skulle inddrages i en aktiv turismeudvikling og fokusere på bæredygtighedstemaet.



Biodiversitetshaven i Gråsten fra toppen.

Foto: Kim Toft Jørgensen

En kommunal ejet græsplæne på havnen i Gråsten blev udpeget og forvandlet i regi af Interreg-projektet "Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer" til en formidlings- og biodiversitetshave, et grønt byrum. Det optimale var, at det blev nær ved Flensborg Fjord, Kongelig Køkkenhave/ Gråsten Slotshave, og at det blev et sted, hvor mange både lokale og turister færdes.

Formidlingshaven i Gråsten lægger som naturhave især vægt på biodiversitet med fokus på insektvenlige hjemmehørende planter året rundt. Som en „utrimmet“ have giver den (vinter) føde til fugle og smådyr. Træstammer med lamelsæder tjener som bænke, og smådyr finder ly i kvashegn, mens stendiger fremstillet af kasserede teglsten henviser til regionens historie med mange teglværker. Der findes også særlige habitater for énlig bier.

Bæredygtighed er et gennemgående tema i havesammenhæng, såvel i forhold til en grøn profil i forbindelse med byfornyelse som også det fælles natur- og kulturturismesamarbejde omkring Flensborg Fjord. Med forbindelsen til Gråsten Slot, slotsparken og den kongelige køkkenhave bliver kulturarven og en del af regionens fælles dansk-tyske historie levendegjort.

### 2.2.1. Den marine køkkenhave

Foreningen „Naturvejleder“ har anlagt en marin køkkenhave på kajen ved siden af naturhaven. Denne „have“ består af et muslingeopdræt under havets overflade ved havnen. Den omfatter også et muslingerør ved havnen, hvor muslingerne

sidder på en slags „strømpe“. Dette skal synliggøre, hvordan muslinger er i stand til at filtrere havvand.

Den marine køkkenhave var en vigtig komponent i læringen om livet i og omkring Flensborg Fjord, et økosystem, som er udsat i hele projektområdet.

På havnekajen ved havnen blev der etableret en marin køkkenhave, et rør med muslinger på line. I Den Marine Køkkenhave dyrker Naturvejlederne i Sønderborg blåmuslinger under havets overflade og i muslingerøret på havnen kan man se hvordan muslinger sidder på en "strømpe" og filtrerer havvandet. Muslingerøret formidler det vi ikke ser fra land: det marine miljø, hvilket har været en formidlingsmæssig stor succes.

### 2.2.2. Aktiviteter og samarbejder

Åbning af haven var 22. juni 2021 med et arrangement i formidlingshaven og omkring muslingetårnet/Den marine Køkkenhave.

Naturvejlederne og BBB har i samarbejde haft i alt 4 velbesøgte populære og oplysende aktiviteter i og ved formidlingshaven i Gråsten i 2021 og 2022. Informationer og aktiviteter om både muslinger, tang, havmiljø og insekter i biodiversitetshaven.

"En grøn dag hvor blomster bygger broer" var titlen den 20. august 2022, hvor formidlingshaven var centrum for et større BBB arrangement, der dækkede hele Sønderborg Kommune. Ansvarlig for dagen var BBB-Projektpartner Sønderborg Kommune, med aktive samarbejdspartnere i Haveselskabernes kredse i hhv Gråsten, Sønderborg og Nordborg. Aktiviteterne omfattede en workshop med en pilefletningskunstner, information om dyrkning og høst af ålegræs, der var aktiviteter for børn og orientering om den marine køkkenhave og muslingerøret. Den regionale biavlforening, Gråsten Æblefestival og foreningen „Kultur i Gråsten“ var ligeledes med i aktiviteterne. Blandt højdepunkterne var også to koncerter på Danmarks eneste transportable klokkespil ved Nordic Carillon.

Der var desuden guidede ture i Nordborg, Sønderborg og



Eventet „En grøn dag, hvor blomster bygger broer“ lokkede flere hundrede besøgende til biodiversitetshaven i Gråsten.

Foto: Kim Toft Jørgensen

Gråsten med fokus på de grønne steder i byen samt „åbne haver“ i Gråsten og Sønderborg. Og som afslutning var der en havekoncert om aftenen.

I oktober måned foregik Gråsten Æblefestival på havnen i nærheden af formidlingshaven.

### 2.2.3. Biodiversitetshaven: Et populært sted i kommunen

Haven, som kommunen efter dens adresse har kaldt „Emmas Have“, blev hurtigt et populært sted blandt borgerne. Den bruges af mennesker i alle aldre som et sted at opholde sig, blive inspireret og få en oplevelse. Mange skoleklasser bruger den desuden i undervisningen.

Som et knudepunkt på den nye cykelrute „Flensborg-Fjord-Rute“, der er blevet oprettet som en del af „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“, får haven mange lokale, regionale, nationale og internationale cykelturister til komme til regionen. Der er også en række andre cykel- og vandreruter, der går forbi haven, herunder ruten gennem Gråsten by og den kongelige køkkenhave.

### Hædring

I forbindelse med Arkitekturens dag i oktober 2021, hvor nye initiativer inden for bygningskulturen i Sønderborg Kommune blev hædret, løb haven med en rosende omtale i kategorien „Smukt uderum“. Det følgende blev blandt andet fremhævet: ”Emmas Have er via BBB-samarbejdet blevet transformeret til en smuk og stemningsfyldt byhave, som i biodiversitetens navn er blevet et sandt mekka for dyrelivet. [...] Haven er stor kilde til inspiration og tilfører Gråsten en ny seværdighed til glæde for både borgere og besøgende i Gråsten.”

## 2.3. Formidlingstrappen i Aabenraa

### Projektpartner Aabenraa Kommune

Formidlingshaven i Aabenraa er en formidlingstræppe i den nordlige del af byen.

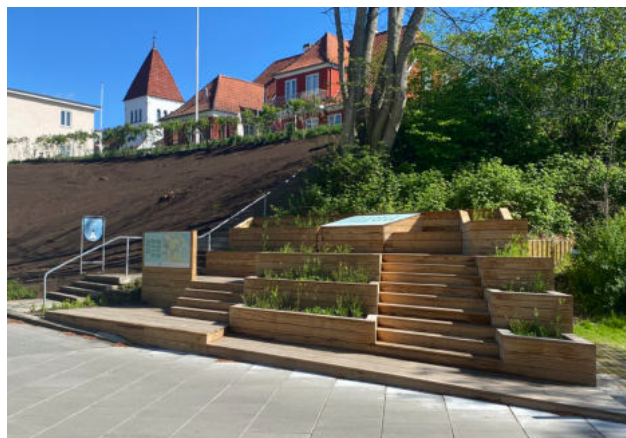
Hensigten var at skabe et sted, hvor folk kan stoppe op for en stund og blive inspireret til at gå på opdagelse i Aabenraa og den omkringliggende natur samt grænseregionen. Trappen skal inspirere til, hvordan man kan få mere natur ind i byen. Betegnelsen „Formidlingstræppe“ skal understrege formidlingstanken i forbindelse med den dansk-tyske kultur og natur.

Aabenraa Kommune forpligtede sig til at implementere formidlingstrappen. Skitser og detaljerede tegninger samt skiltning blev finansieret gennem EU's Interreg-projekt.

### Overvejelser for placeringen

Formidlingstrappen befinder sig i den nordlige bydel ved

Genforeningsparken og trappeopgang til Kirkebakken. Genforeningsparken blev indviet i 2020, på et område som i en lang årrække fungerede som parkeringsplads og efterhånden var pladsen blevet nedslidt. Parken har tydelige referencer til genforeningens 100-årige historie, og sammen med Folkehjem er området blevet til et væsentligt erindringssted for genforeningen 1920.



Formidlingstrappen i Aabenraa.

Foto: Blomster bygger broer

I udkanten af Genforeningsparken, på skråning mellem Folkehjem og trappeopgang til Sankt Jørgens Kirke, henlå et uberørt areal. Der havde tidligere stået en transformatorstation, men den var blevet fjernet, og området var tilgroet og skjulte trappen op til Sct. Jørgens Kirke. Fordi det lå i et uberørt område og grænsende op til Genforeningsparken var det et godt sted at udvikle et område med eget udtryk. Området skulle give inspiration til temaet 'den hjemhørende natur', og motivere de besøgende til at dykke ned i områdets kulturhistorie.

### 2.3.1. Konzeptudvikling og etablering af formidlingstrappen

Til at løse opgaven indgik Aabenraa Kommune et samarbejde med et lokalt arkitektfirma og en biolog. Særligt fokus blev lagt på at bruge hjemmehørende planter og bæredygtige materialier. På udemøblet skulle der være plads til to skilte, hvor det ene skulle formidle grænseområdets oplevelsesmuligheder med kort over området Aabenraa, Sønderborg, Flensborg og Glücksburg, samt et detailkort over Aabenraa by. Det andet skilt skulle fortælle om den hjemmehørende natur.

### Formidlingsområde og pausested

Gennem formidlingstrappen er der skabt siddepladser, som indbyder til ophold og inspiration. Det har også sat trappen op til Sankt Jørgens Kirke mere i fokus og henledt opmærksomheden på denne del af byen. Samtidig har tiltaget bragt et stykke lokal natur ind i byen. Der er et ønske om, at flere mennesker får lyst til at opleve den lokale natur, som den udfolder sig både nord og syd for den dansk-tyske grænse.

### 2.3.2. Arrangementer ved formidlingstrappen

Formidlingstrappen stod færdig i foråret 2022 og blev officielt indviet i juni. Allerede i foråret blev der gennemført en række af arrangementer, med naturen og området ved formidlingstrappen som omdrejningspunkt. Arrangementerne blev gennemført i samarbejde med blandt andet lokalafdelingen i Danmarks Naturfredningsforening, Haveselskabet, Naturfamilier, Fuglelund Naturcenter og Aabenraa Bibliotek.



Arrangement ved Folkhjemmet i Aabenraa.

Foto: Blomster bygger broer

Under overskriften „Mere natur i hverdagen“ delte biolog Vicky Knudsen, én af Danmarks mest erfarne formidlere og kendt for sin indsats for natur og biodiversitet, sin viden om emnet. Ved arrangementet, der blev afholdt på Folkhjem, orienterede turistorganisationerne Destination Sønderjylland og Tourismus Agentur Flensburger Förde samt projektparterne i „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ om projektet og turistattraktioner i hele grænseområdet med materiale og markedsføring.

Med begivenheden „Havens Dag“ blev byens borgere inviteret til at besøge stedet og blive inspireret til at nyde mere natur i haven og haveforlystelser. Arrangementet blev gennemført i samarbejde med lokale haveentusiaster.

Haveekspert Signe Wenneberg gav forslag til en mere bæredygtig hverdag for hus- og haveejere under overskriften „Vilde haver og andet ukrudt“. Foredraget blev efterfulgt af en guidet tur til formidlingstrappen.

Den 14. juni 2022 blev formidlingstrappen officielt indviet med overværelse af lokale foreninger og politikere samt projektparterne. Arrangementet byggede bro mellem kommunerne og styrkede samhørigheden på tværs af kommunale og nationale grænser.

### 3. Aktiv ferie i grænseregionen: En ny grænseoverskridende cykelrute i det dansk tyske grænseland og andre aktiviteter

Projektpartner: Destination Sønderjylland



Projektpartner: Destination Sønderjylland

#### 3.1. Udgangspunkt

Formålet med Interreg-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ var at udvikle og styrke grænseregionen omkring Flensborg Fjord som en fælles grænseoverskridende turistregion. Ét af fokuspunkterne var udviklingen af tilbud inden for aktiv turisme, som er populær i Danmark. Der skulle bl. a. skabes nye attraktive tilbud til cyklister og vandrere.

De således udviklede tilbud skulle samtidig også inddrage grænseregionens historiske karakteristika og særlige fortællinger. De skulle give gæsterne mulighed for at opleve regionens fælles dansk-tyske historie og opleve slotte, haver og parker, den maritime kultur og den varierede natur. Konkret drejer det sig især om området omkring Flensborg Fjord, Als Sund og Aabenraa Fjord.

#### 3.2. Resultater

##### 3.2.1. Den grænseoverskridende cykelrute Flensborg Fjord Route

Som en del af Interreg-projektet blev der udviklet en ny cykelrute med udgangspunkt i de to eksisterende cykelruter Ostseeküstenradweg og den danske Østersørute N8, som opgraderes med nye supplerende ruter i form af Flensborg Fjord Routen. Byer og kommuner i grænsetrekanten inddrages i den forbindelse og giver således mulighed for at opdage, opleve og udforske grænseregionen.

Flensborg Fjord Routen forløber i alt 307 km langs den danske og tyske østkyst og er opdelt i seks etaper af varierende længde. Den går gennem det smukke landskab omkring Flensborg, Glücksburg (Lyksborg), Gråsten, Aabenraa, Sønderborg og Nordborg. På ruten passerer man små, hyggelige landsbyer, kommer forbi åbne landskaber og kører gennem

skove og langs fjorden med vidunderlige kyststrækninger. Der er mange seværdigheder for børn og voksne undervejs, f. eks. slotte og haver, Dybbøl Mølle Museum, Universe Science Park m. m. Langs ruten kan man opleve grænselandets historie på tæt hold.

Den ansvarlige projektpartner, den danske turistforening Destination Sønderjylland, har arbejdet tæt sammen med projektpartneren på den tyske side, Tourismus Agentur Flensburger Förde, om udvikling og formidling af ruten. Dansk Cyklistforbund har ligeledes været involveret i udviklingen.

### 3.2.2. Et vandrekort for hele grænseregionen

I samarbejde med turistforeningen Tourismus Agentur Flensburger Förde (TAFF) blev der som led i projektet udar-



Cykelbogen kan fås som trykt udgave i fire sprog hos turistorganisationerne.

bejdet et vandrekort med en oversigt over vandreruter og stier i grænseområdet, d. v. s. Sønderjylland, Flensborg og Glücksburg. Vandrekortet er i praktisk DIN-langformat og er blevet uddelt til alle turistkontorer i regionen og i forbindelse med markedsføringsaktiviteter.

Flensburg Fjord Routen omfatter cykelfærgen „Rødsand“, der om sommeren sejler på Flensburg Fjord mellem Langballigau på den tyske side og Egersund, Brunsnæs, Sønderhav og Marina Minde i Danmark. Cykelfærgen blev iværksat som en del af Interreg-projektet TOUR-BO, som projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ har haft megen kontakt og udveksling med.

## 3.3. Promovering af Flensburg Fjord Routen

### 3.3.1. Cykelguide

Cykelruten „Flensburg Fjord Route“ er ikke skiltet. Ruten er derfor grundigt beskrevet i en cykelguide med kort og masser af billeder og beskrivelser af seværdighederne. Cykelgui-

den har et praktisk format og findes på fire sprog: Dansk og tysk samt engelsk og hollandsk. Beskrivelsen af ruten kan også downloades i form af en GPX-fil.

Bøgerne distribueres gennem turistkontorerne i Flensborg (TAFF), Aabenraa (VisitAabenraa) og Sønderborg (VisitSønderborg). De er desuden blevet uddelt til hoteller, pensionater og seværdigheder langs ruten med henblik på distribution. Cykelbogen er også tilgængelig online.

Cykelguiden og GPX-filen kan downloades som PDF-fil fra projektets hjemmeside „Blumen Bauen Brücken – Blomster bygger broer“ ([www.bbbprojekt.eu](http://www.bbbprojekt.eu)). En PDF-version kan også downloades fra Destination Sønderjyllands hjemmeside, og bogen kan desuden bestilles gratis på hjemmesiden mod et forsendelsesgebyr

(<https://www.booksonderjylland.dk/de/fahrrad-guide-flensburg-fjord-o>).

### 3.3.2. Presse- og PR-arbejde

På grund af corona-pandemien var alle messearrangementer for rejse- og turarrangører blevet aflyst, hvorfor den planlagte messedeltagelse for at markedsføre cykelruten og andre produkter fra projektet ikke var mulig som planlagt. Med henblik på markedsføring af Flensburg Fjord Routen var der derfor mest fokus på pressearbejdet. Destination Sønderjylland havde i samarbejde med Tourismus Agentur Flensburger Förde og de projektansvarlige lagt op til en presserejse, hvortil seks journalister fra hele Tyskland blev inviteret. DSSJ arbejdede sammen med den danske turisme-paraplyorganisation VisitDenmark om at invitere og supportere pressefolkene.

På rejsen medio juni kunne de seks journalister erfare Flensburg Fjord Routen på el-cykler under vejledning af projektansvarlige og Destination Sønderjylland og på den måde opleve historie, seværdigheder og gastronomi i grænseregionen. Turen omfattede bl. a. cykelfærgen „Rødsand“, der er iværksat indenfor Interreg-projektet TOUR-BO, så der indgik en overfart fra Langballigau til Sønderborg.

Indlæg, som kom ud af presserejsen, blev offentliggjort i i alt 156 medier (herunder lokale aviser) i perioden 30. juli til 24. september 2022, og man nåede ud til i alt 4,3 millioner læsere både on- og offline. Reklameværdien for tiltaget er anslået til 629.545 euro, næsten 4,7 mio. kroner.

I Destination Sønderjyllands regi blev der i nogle af Tysklands største cykelmagasiner udgivet tre såk. advertorials om Flensburg Fjord Routen. Projektsekretariatet har desuden indrykket annoncer og placeret reklamer for ruten i turistmagasinet Flensburg Programm plus i gratis omdelte regionale magasiner for Flensborg-området samt Kiel og opland.



Danske og tyske kunstnere samarbejdede i kunstprojektet „Kunst i naturen“ med elever fra skolerne fra det danske og tyske mindretal.

Foto: Blomster bygger broer

### 3.3.3. Tre kunstprojekter for at markedsføre ruten

Den nye grænseoverskridende cykelrute blev promoveret med flere begivenheder under overskriften „Kunst i naturen“ tre steder i Danmark og Tyskland. Ved arrangementerne i Harrislee (Tyskland), Aabenraa og Sønderborg blev der arbejdet kunstnerisk med to meter høje cykelskulpturer. Lokale kunstnere arbejdede sammen med elever fra skoler fra de respektive danske og tyske mindretal. Datoen medio juni blev valgt for at falde direkte sammen med Tour de France, hvis indledende etaper skulle køres i Danmark i 2022, dertil blandt gennem Aabenraa og Sønderborg.

Det lykkedes at få placeret cykelskulpturerne på et fremtrædende sted langs „Tour-de-France“-ruten, og i Harrislee blev cykelinstallationen opstillet på den populære og travle strandpromenade i Wassersleben.

Begivenhederne fik en fin dækning i medierne, herunder et længere indslag og interviews med DSSJ og projektledelsen i TV Syds regionale nyheder.

### 3.3.4. Øvrige markedsføringsaktiviteter og yderligere PR

#### Bookingprodukter

Turistorganisationen Destination Sønderjylland markedsfører cykelruten i oplevelsespakker, som kan bestilles af feriegæster. Pakkerne annonceres under overskriften „Besøg fem slotte på fem dage på Flensburg Fjord Routen“ og kan bookes på Destination Sønderjyllands hjemmeside (<https://www.booksonderjylland.dk/da/besog-fem-sonderjyske-slotte-pa-fem-dage-flensburg-fjord-route>). Pakkerne består af fem overnatninger med morgenmad, transport af bagage og en billet til cykelfærgen.

### Overnatningssteder som ambassadører

For aktivt at støtte og inddrage turistvirksomheder langs Flensburg Fjord Routen er der udviklet forskellige produkter i forbindelse med projektet – dertil blandt som den vigtigste komponent en „Best-practice-cykelhåndbog“, som findes på dansk og tysk. Håndbogen skal hjælpe udbyderne med at lære målgruppen af cykelturister og deres forventninger og behov bedre at kende og tilpasse deres tilbud derefter. Samtidig bliver virksomhederne ambassadører for Flensburg Fjord Routen og dermed for turismen i grænseregionen.

Som ambassadører skal udbyderne have mulighed for og være i stand til aktivt at orientere og inspirere gæsterne om Flensburg Fjord Routen. Alle deltagende overnatningssteder langs ruten vil derfor modtage en „Goodiebag“ med reklameprodukter fra og med Flensburg Fjord Routen. Det drejer sig bl. a. om en bomuldspose, en drikkeflaske, et rørhalstørklæde, en sadelbeskytter med projektets logo og Flensburg Fjord Route som „afsender“ samt en cykelhåndbog.

## 4. Digitalt planlægningsværktøj for ture og oplevelser i regionen

Projektpartner: *Tourismus Agentur Flensburger Förde*

### 4.1. Udgangspunkt

Tidligere blev den dansk-tyske ferieregion hovedsageligt markedsført hver for sig på trods af dens kulturhistoriske og naturskønne ligheder på begge sider af grænsen. Interreg-5a-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ havde derfor som formål at udvikle forbedrede, grænseoverskridende, sammenhængende og bæredygtige oplevelser, som kunne være med til at positionere regionen nationalt og internationalt som en sammenhængende, attraktiv destination for en bred vifte af feriegæster.

Idéen var at skabe et produkt i form af et innovativt online-værktøj, som skulle indeholde en nytænkt service til både feriegæster og lokale i forbindelse med planlægning af udflugter og éndagsture med underholdningsværdi. Dermed får turismeaktører og kultur- og miljøinstitutioner i regionen en gratis platform, som rækker langt ud over projektets varighed, og hvor de kan markedsføre deres eksisterende tilbud samt udvikle nye produkter med udgangspunkt i værktøjets indhold. Nye målgrupper og medier skal tilgodeses, og regionen skal gøres synlig som en innovativ og nytænkende destination. Turportalen skal samtidig bidrage til Interreg-projektets overordnede mål om at fremme udviklingen af bæredygtig turisme med fokus på „aktiv ferie“.



Vandslottet i Lyksborg.

Foto: Blomster bygger broer

### Slotte og haver i centrum

Slotte og haver er blandt attraktionerne for den bredt interesserede gæst. Derudover findes der også en særlig målgruppe, for hvem slotte, parker og haver er selve grunden til at rejse. Den dansk-tyske grænseregion henvender sig endnu ikke eller kun i begrænset omfang til sidstnævnte målgruppe, selv om der er mange tilbud: Med Schloss Glücksburg (Lyksborg Slot), Gråsten Slot, Sønderborg Slot, Augustenborg Slot, Nordborg Slot og Brundlund Slot findes der i grænsetrekanten hele seks bygninger med

meget forskellige udformninger og prioriteter. Slottene og deres haver og parker er en del af den dansk-tyske fortid og appellérér både til historisk interesserede og kunstelskere. Som led i projektet skulle disse slotte kædes sammen som ét element i tur- og oplevelsesplanlæggeren for at udgøre en turistrute og blive markedsført som en sammenhængende oplevelsesmulighed.

### 4.2. Udvikling af Tourguiden

Den nye digitale tur- og oplevelsesplanlægger giver ferierende og éndagsgæster, men også lokalbefolkningen, mulighed for individuelt at planlægge temarelaterede ture i regionen i løbet af deres ophold. Tur- og oplevelsesplanlæggeren fokuserer på grænseregionens fælles historie, på slotte, haver og parker samt på maritime oplevelser og naturen. Turportalen indeholder kulturelle og naturoplevelser samt tips om spisesteder og events. Storytelling-elementer, som indgår i den digitale „Tourguide“-planlægger, skaber en indholdsmæssig ramme for iscenesættelse og synliggørelse af den dansk-tyske kulturarv

#### 4.2.1. Storytelling-komponenter til turportalen

Den ledende projektpartner, Tourismus Agentur Flensburger Förde GmbH (TAFF), har med henblik på udvikling af turportalen haft et tæt samarbejde med regionale interesseparter med turismerelevante tilbud – bl. a. i forbindelse med en lang række workshops, individuelle møder og grænseoverskridende samarbejde.

Corona-pandemien har imidlertid vanskeliggjort samarbejdet betydeligt. Alligevel blev der mellem 2020 og 2022 afholdt i alt otte workshops om udvikling af turportalen, hvoraf syv foregik online. De blev delvist gennemført i samarbejde med Destination Sønderjylland og Fachhochschule Westküste.

Under workshopkene, som i alt 30 forskellige institutioner fra kultur-, natur- og turismeområdet deltog i, blev portalens serviceudbud udviklet på to sammenkomster. I alt tre workshops, hvoraf den ene blev afholdt fysisk, havde fokus på indholdet af fortællingselementerne. To yderligere workshops handlede om produktudvikling.

Med udgangspunkt i workshopkene gennemførte TAFF omfattende researcharbejde for at finde egnet multimedieindhold til storytelling til turportalen. Mere end 70 danske og tyske kultur- og miljøaktører blev kontaktet, indhold blev efterspurgt, brugsrettigheder blev afklaret og orientering om projektet blev formidlet.





Den Kongelige Køkkenhave i Gråsten.

Foto: Destination Sønderjylland

### Storytelling-indhold: Historier fra regionen

På basis af resultaterne fra workshoppe med kultur- og turismeaktører og det efterfølgende undersøgelsesarbejde blev der udviklet i alt 100 korte tekster for børn og voksne om emner vedrørende regionens kultur- og naturarv. Disse historier vil give brugerne af den nye Tourguide en innovativ oplevelse i form af underholdende fortællemoduler.

Teksterne er udarbejdet af et hold af fire danske og tyske forfattere. Under processen blev tekstudkastene løbende gennemgået af faglige eksperter fra regionen. Teksterne blev sidenhen sammen med passende billedmateriale indsat i den tekniske database af TAFF eller tjenesteudbyderen Neusta.

### Storytelling-indhold: Attraktive kortfilm

Desuden har et professionelt filmhold bestilt af TAFF produceret ni attraktive kortfilm, som skal indgå i fortællingen om den dansk-tyske slots- og haverute i turværktøjet. På dansk side er det Sønderborg Slot, Augustenburg Slot, Brundlund Slot, Schackenborg Slot og Gram Slot og på den tyske side Gottorf Slot (ved Slesvig), Slottet uden for Husum og Glücksburg Slot. Teksterne til kortfilmene er indtalt på dansk, tysk og engelsk.

Der blev imidlertid ikke kun udviklet nyt indhold, men også eksisterende produkter blev digitaliseret og kom til at indgå i det nye værktøj, f. eks. historierne om den populære Grænserute eller Kaptajnsvejen i Flensborg.

#### 4.2.2. Teknologi

Tourguiden er designet som et netbaseret værktøj (Progressive Web App, PWA) for at holde den tekniske vedligeholdelsesindsats så lav som muligt. Dataene kommer hhv. fra de relevante turistorganisationers centrale turistdatabaser på den danske og tyske side. Det er også dér, dataene vedligeholdes. For Tourguiden betyder det, at der kræves forholdsvis lidt „vedligeholdelsesindsats“ og at der samtidig er sikkerhed for, at oplysningerne holdes pålideligt opdateret.

Efter et grænseoverskridende udbud i Danmark og Tyskland gik ordren til den Bremen-baserede virksomhed Neusta,

som udvikler digitale kommunikationsplatforme og i forvejen havde udviklet turismesoftwaren „Destination One“, en platform for gæstekommunikation, som bliver brugt i stigende grad landsdækkende i hele Tyskland – og hvilket gav mulighed for at bygge videre på en eksisterende teknisk løsning. Etableringen af open-data-grænseflader til de regionale turistdatabaser foregik i tæt samarbejde med Tourismus Agentur Schleswig-Holstein (TASH) og Visit Denmark. En prototype af det tilpassede værktøj blev færdiggjort ved udgangen af 2021.

Prototypen af turportalen blev derefter videreudviklet af Neusta i tæt samarbejde med TAFF. I den forbindelse blev værktøjets tekniske omfang optimeret og løbende udvidet med nye funktioner og indhold. I oktober 2022 blev der i forbindelse med to kulturelle begivenheder præsenteret en betaversion af det nye værktøj under navnet „Tourguide“ (tilgængelig på [www.bbb-tourguide.eu](http://www.bbb-tourguide.eu)).

### 4.3. Markedsføring og PR

#### 4.3.1. Events

For at promovere den nye Tourguide blev der i samarbejde med projektpartneren Destination Sønderjylland (DSSJ), fonden Stiftung Schloss Glücksburg og Museum Sønderjylland afholdt tre familiearrangementer med fokus på „levende historie“. Fortællingerne fokuserede på grænsens historie – både i historisk forstand og i overført betydning. Til dette formål samarbejder turistbureauerne med et eventbureau fra Danmark, der har specialiseret sig i denne form for historiefortælling: Udbyderen „Eventør“ fra Sønderborg. I tæt samarbejde med turistorganisationerne TAFF og DSSJ samt værtsparterne Stiftung Schloss Glücksburg og Museum Sønderjylland blev der udviklet et kreativt koncept, en logistisk planlægning og den kunstneriske gennemførelse af arrangementerne.



Historien om det Sønderjyske kaffebord blev fortalt med historiske kostymer og kage.

Foto: Blomster bygger broer

Til det første arrangement i august 2022 blev det sønderjyske kaffebord valgt som emne for at markedsføre den dansk-

tyske ferieregion og formidle den fælles historie gennem et alsidigt og interaktivt program for enhver alder på et historisk betydningsfuldt sted, nemlig Folkehjem i Aabenraa. Programmet var udviklet i samarbejde med Museum Sønderjylland og regionens mindretalsorganisationer.



På Sønderborg slot og Lyksborg slot fulgte gæsterne på hertugernes fodspor.  
Foto: Blomster bygger broer

I oktober 2022, i uge 42, den uge, hvor skolerne i Danmark og Slesvig-Holstén havde efterårsferie, inviterede Interreg-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ i samarbejde med Museum Sønderjylland og Stiftung Schloss Glücksburg feriegæster og lokale til endnu to tidsrejsearrangementer. Under overskriften „I hertugernes fodspor“ dannede Sønderborg Slot og Glücksburg Slot rammen om formidling af dansk-tysk adels- og slotshistorie gennem et alsidigt rammeprogram for børn og voksne. Under arrangementet blev betaversionen af Tourguiden præsenteret for festivalernes besøgende.

Et intensivt presse- og PR-arbejde fra projektsekretariatets side med støtte fra TAFF og DSSJ resulterede i, at begivenhederne blev annonceret online og/eller på tryk i næsten alle relevante regionale og nogle landsdækkende medier. Sønderborg Slot mere end fordoblede sit besøgstal på dagen med ca. 500 gæster, og Glücksburg Slot havde ca. fire gange så mange besøgende som på andre dage i efterårsferien. I alt havde arrangementerne besøg af ca. 1300 mennesker.

De to samarbejdspartnere har til hensigt at fortsætte denne begivenhedsrække i eget regi efter projektets afslutning.

#### 4.4. Status på Tourguiden og den yderligere markedsføring

Grundet tekniske forsinkelser vil version 2.0 af Tourguiden først blive offentliggjort i første kvartal af 2023 via URL'en [www.bbb-tourguide.eu](http://www.bbb-tourguide.eu). Den indeholder alle væsentlige grundlæggende funktioner og indhold – og kan derfor på den ene side bruges som et planlægnings- og oplevelses-

værktøj for en bred vifte af (éndags-)turister og på den anden side som platform for dem, som er aktører indenfor turisme, kultur og miljø. Men som et bæredygtigt produkt skal værktøjet også fortsætte med at vokse og videreudvikles i de kommende år ud over projektperiodens løbetid. Til dette formål vil projektpartneren Tourismus Agentur Flensburger Förde (DE) i samråd med turistorganisationen Destination Sønderjylland (DK) tage sig af vedligeholdelsesarbejde/tekniske opdateringer, vedligeholdelse af indhold, fortsat markedsføring af værktøjet samt afholdelse af evt. omkostninger hertil. Alle brugsrettigheder til det tekniske grundlag, tekstindhold og filmindhold har de respektive tjenesteudbydere erhvervet gennem projektet.

Tourguiden er bevidst designet som et netbaseret værktøj (PWA) for at holde den tekniske vedligeholdelsesindsats så lav som muligt. Turismedataene udlæses via open source og er baseret på centrale turismedatabaser hos de relevante turistorganisationer på den danske og tyske side af grænsen, hvilket betyder, at der kun vil være forholdsvis lidt vedligeholdelsesarbejde her, hvilket igen pålideligt sikrer, at informationerne er opdaterede og aktuelle.

##### 4.4.1. Kommunikationsfremstød

Tourguiden promoveres online og offline gennem en reklamekampagne. For de valgte foranstaltninger vil der være fokus på, at de henvender sig „målgruppemundret“ til danske og tyske besøgende.

Med henblik på at promovere Tourguiden vil der være reklamepostkort med QR-koder på steder langs formidlingsruterne og på turistinformationskontorerne.

En storstilet onlinekampagne målrettet Danmark og Tyskland vil blive igangsat sammen med den officielle lancering af Tourguiden og vil omfatte annoncer på sociale medier som Instagram og Facebook, Google Ads, ruteplanlægnings- og navigationsappen Komoot samt YouTube.

## 5. Presse- og PR-arbejde

### Projektsekretariat Flensburg by

Det overordnede presse- og PR-arbejde for projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ blev varetaget centralt af leadpartneren, projektsekretariatet i Flensburg. Sekretariatet ydede også målrettet støtte til markedsføring af alle projektparternes aktiviteter.

Ved at samle presse- og PR-arbejdet centralt på projektsekretariatet var det muligt at sikre en ensartet kommunikation om projektet med én og samme afsender. Samtidig styrkede dette udadtil opfattelsen af „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ som et sammenhængende grænseoverskridende projekt med aktiviteter både i Danmark og Tyskland. Plus, at der på den måde var en direkte kontaktperson, som medierne kunne henvende sig til.

Projektet orienterede på sin hjemmeside [www.bbbprojekt.eu](http://www.bbbprojekt.eu) om de forskellige arbejdsplaner indenfor Interreg-projektet samt om fremtidige og tidligere aktiviteter. Alle trykte produkter produceret i forbindelse med projektet kan også downloades på hjemmesiden.

Pressearbejdet blev varetaget centralt af projektsekretariatet. Som led i markedsføringen af den grænseoverskridende cykelrute „Flensburg Fjord Route“ havde projektpartneren Destination Sønderjylland arrangeret en pressetur med journalister fra Tyskland i sommeren 2022. Markedsføringen af ruten blev støttet af Destination Sønderjylland og af projektsekretariatet med målrettede annoncer, såk. advertorials, i forskellige fagmedier og turistmagasiner.

Projektet brugte de sociale medier Instagram og Facebook til at udbrede information. Turismeprojektets partnere, turistforeningerne Destination Sønderjylland og Tourismus Agentur Flensburger Förde, støttede dette arbejde alt efter, hvilket emneområde der var tale om.

Projektsekretariatet sendte med jævne mellemrum (hver anden måned) et nyhedsbrev ud med aktuelle oplysninger om projektet. Alle begivenheder blev offentliggjort på eventportaler og annonceret via plakater. I hele 2022 lejede projektet en udstillingsmontre på Flensburg banegård, som blev brugt til løbende at promovere projektet.

Sekretariatet og projektparterne brugte forskellige reklamartikler til at gøre opmærksom på projektet og nogle af dets produkter. På forskellige reklameemner stod der „Vi får grænseregionen til at blomstre“ som slogan.

Som en del af projektet inviterede projektsekretariatet til en faglig konference i november 2021 og et afsluttende arrangement i november 2022. Begge begivenheder blev afholdt online.

### 5.1. Hjemmeside

Den obligatoriske projekthjemmeside for Interreg-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ blev brugt af projektet som et centralt informationsmedie. Da projektet er et turismeprojekt, blev kommunikationen i forhold til målgruppen valgt i overensstemmelse hermed. Ud over den overordnede beskrivelse af projektet er der en beskrivelse af de forskellige arbejds- og opgavepakker, dog således, at man bevidst har undladt udtrykket „arbejdsplaner“. Fokus var på at reklamere for produkterne og vække nysgerrighed om, hvad der ville komme.

På hjemmesiden blev der under overskriften „Aktuelt“ orienteret om den aktuelle udvikling indenfor projektet samt om resultater af arrangementer og andre nyheder. Aktuelle meddelelser om begivenheder blev offentliggjort under overskriften „Terminer“. Ældre meddelelser om arrangementer kan findes under „Tidligere terminer“.

Alt informationsmateriale udarbejdet i løbet af projektet, er fortsat tilgængeligt på hjemmesiden.

Den grænseoverskridende konkurrence „Hvem høster flest ålegræskartofler langs Flensburg Fjord?“ blev intensivt akkompagneret af information på hjemmesiden og dokumentation af deltagerne, f. eks. indsendte fotos af kartoffelplanterne.

En liste over „grønne“ foreninger og organisationer i projektområdet i Danmark og Tyskland og skal gøre det muligt for interesserede parter at komme i kontakt med hinanden også efter projektets afslutning.

Hjemmesiden havde indenfor det sidste år 2022 i projektet fra januar til ultimo november omkring 17.000 besøgende og i samme periode ca. 75.800 sidetræk (statistik ved udbyderen Cleverreach).

### 5.2. Pressemeddelelser

Projektsekretariatet har via en pressedistributionsliste sendt mere end 50 pressemeddelelser ud i løbet af projektet til både danske og tyske og medier. I det sidste projektår 2022, hvor projektparterne afholdt omkring 30 arrangementer, blev der alene sendt 42 pressemeddelelser ud. På den måde orienteredes der tæt om aktiviteter og udviklinger i projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“, og der blev annonceret arrangementer.

Pressemeddelelserne blev modtaget af lokale, regionale og endog nationale medier og spredt på forskellige blogs og onlineportaler (se bilag). Det lykkedes således at skabe et godt kendskab til projektet i befolkningen og opnå en god til meget god deltagelse i de mange begivenheder, der blev organiseret af projektsekretariatet og projektparterne.

Pressemeddelelser blev sendt ud på dansk og på tysk.

### 5.3. Nyhedsbreve

Fra september 2021 og fremefter har projektsekretariatet med jævne mellemrum orienteret om projektets fremdrift og de forskellige aktiviteter i projektet via et nyhedsbrev på dansk og tysk. Nyhedsbrevene oplyste om kommende begivenheder og fortalte om tidligere arrangementer. Desuden blev nyhedsbrevet brugt til at reklamere for aktiviteter i partnerprojekter indenfor Interreg-programmet Deutschland-Danmark. Det drejer sig især om Interreg-projektet TOUR-BO, som også havde fokus på turisme, og Interreg-projektet KursKultur, som fokuserede på sprog- og kulturformidling.

Ved projektets afslutning havde „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ 405 abonnenter af nyhedsbrevet.

Besøgende på projektets hjemmeside [www.bbbprojekt.eu](http://www.bbbprojekt.eu) blev ved hjælp af en såkaldt pop-up inviteret til at tilmelde sig nyhedsbrevet. En tilhørende registreringsfunktion kunne også tilgås via menuen på hjemmesiden. Alle nyhedsbreve er tilgængelige som PDF-filer på hjemmesiden.

### 5.4. Sociale medier

Interreg-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ orienterede om udviklingen i projektet via sin egen Instagram-kanal, som blev drevet af projektsekretariatet. „BBBprojekt.eu“-kanalen havde 273 følgere ved projektets afslutning.

Desuden brugte projektsekretariatet Flensborg Kommunes Facebook-kanal til at orientere om projektrelevante aktiviteter og nyheder samt om projektets arrangementer i og omkring Flensborg. Dette gav mulighed for også at fortælle „mindre“ historier, f. eks. om formidlingshaverne eller yngre ænder på en blomsterø eller om besøget af Riva Boat Club i Flensborg, der brugte de flydende havers bådebroer til at lægge til ved.

Projektparterne i Danmark blev støttet af de klubber og organisationer, som de arbejdede sammen med, ved at disse også annoncerede projektets arrangementer på deres respektive Facebook-sider.

For at promovere det nye digitale tur- og oplevelsesplan-

lægningsværktøj „Tourguide“, som på grund af tekniske forsinkelser først bliver lanceret i første kvartal af 2023, har den ansvarlige projektpartner Tourismus Agentur Flensburger Förde udarbejdet en online-mediekampagne sammen med et reklamebureau. Denne kampagne vil blive vist på Instagram, Facebook og ved hjælp af YouTube Ads og Google Ads. Desuden vil der blive anvendt målrettet reklame på rejseplanlægningsportalen Komoot.

### 5.5. Plakater og flyers

I starten af projektet blev der i samarbejde med et reklamebureau udarbejdet plakater og flyers på dansk og tysk, som orienterede om og reklamerede for projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“.

I samarbejde med et grafisk bureau blev der udviklet en flyer på dansk og tysk for at gøre opmærksom på den grænseoverskridende konkurrence „Hvem høster flest ålegræskartofler langs Flensborg Fjord?“, og det samme gjaldt et postkort, der reklamerede for den nye cykelrute Flensborg Fjord Route.

Der blev gjort reklame for mange af projektets arrangementer med plakater og flyers, som blev uddelt og hængt op eller lagt frem ude i byen. Plakater og flyers udformede projektsekretariatet i eget regi. Dette var muligt i kraft af en ‚basisplakat‘ designet af et reklamebureau som led i kommunikationskonceptet, og som hhv. kunne tilpasses af projektsekretariatet fra gang til gang. Det gav mulighed for på en nem måde at designe egne plakater og flyers til arrangementer. Det skal i den forbindelse bemærkes, at dette kræver kendskab til Adobe-programmet InDesign.

Plakater og fremlagte flyers gav mulighed for yderligere målrettet at komme i kontakt med befolkningen for at synliggøre arrangementer. I sommermånederne 2022 blev der således bl. a. produceret to plakater, der annoncerede alle de begivenheder, som foregik i Danmark og Tyskland i august og september måned. På denne måde kunne folk på begge sider af grænsen blive orienteret om de begivenheder, som hhv. foregik i det andet land. Samtidig blev synligheden af projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ som ét sammenhængende grænseoverskridende projekt styrket.

### 5.6. Kommunikation med politiske og faglige udvalg, netværkspartnere og andre interessegrupper

På grund af corona-pandemien blev der ikke afholdt nogen fysiske møder mellem projektparterne og de politiske og

faglige udvalg, den politiske styregruppe og det rådgivende Advisory Board samt projektets netværkspartnere i hele projektføreløbet. Orientering og udveksling af oplysninger foregik således via e-mail og på jævnlige onlinemøder. Desuden modtog medlemmerne af begge grupper projektets periodiske nyhedsbrev.

Foreninger, organisationer og andre interesserede parter, der ønskede at beskæftige sig mere med projektet og blive orienteret om det, fik f. eks. direkte invitationer til arrangementerne via en særskilt e-mail-distributionsliste hos projektsekretariatet. De blev via denne kanal også orienteret om relevante begivenheder hos foreninger og organisationer, som projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ har samarbejdet med. Dette gav mulighed for en målrettet kommunikationsindsats i forhold til en vigtig målgruppe og multiplikator og også for mere tilknytning til projektet.

## 5.7. Øvrig markedsføring

### Advertorials og annoncer

Projektsekretariatet og projektpartneren Destination Sønderjylland fik mulighed for at placere (gratis) annoncer („advertorials“) om projektet og om den nye cykelrute Flensburg Fjord Route i forskellige turistmagasiner. Derudover blev der indrykket flere helsides advertorials i forskellige månedlige regionale blade for at opnå en bredere og mere permanent regional appel. Gennem annoncer i turistbladet „Flensburg Journal“, der udkommer tre gange om året, henvendte man sig målrettet til gæster, der var på ferie i grænseområdet i projektperioden.

### Udstillingsmontre på banegården

Projektsekretariatet havde lejet en udstillingsmontre på Flensburg banegård i 2022. Projektsekretariatet holdt løbende montren opdateret med plakater og information og forsynede den med nye dekorative emner, f. eks. merchandiseprodukter fra projektet. På den måde synliggjorde man projektet hos rejsende til og fra Flensburg.

### Annoncering af arrangementer i begivenhedskalender

Der findes forskellige regionale onlineplatforme, hvor arrangementer kan annonceres på en begivenhedskalender. Det giver mulighed for at henlede opmærksomheden på arrangementer på en målrettet måde uden stor arbejdsindsats. Det drejer sig bl.a. om Tourismus Agentur Flensburger Fördes kalender og andre platforme, hvor der gratis kan offentliggøres oplysninger.

Magasiner som f. eks. „Flensburg Journal“ tilbyder en begivenhedskalender, hvor man gratis kan annoncere arrangementer.

### Reklametavler i byen og andre annonceformer

I forbindelse med historiske arrangementer på hhv. Sønderborg og Glücksburg Slot i oktober 2022, „Auf den Spuren der Herzöge“ („I hertugernes fodspor“), benyttede projektsekretariatet lejligheden til at reklamere for arrangementerne i Danmark og Tyskland og tilsvarende på to reklametavler i Flensburgs bybillede i en uge. Det gav mulighed for at gøre informationerne endnu synligere.

Projektsekretariatet indrykkede desuden en annonce i en gratis ugeavis for yderligere at supportere lanceringen af en række arrangementer i forbindelse med projektet i august 2022. Projektpartneren Sønderborg Kommune bestilte en annonce i et Sønderborg-medie til at gøre reklame for et eget større arrangement indenfor „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ i Sønderborg.

### Merchandise om projektet og forskellige produkter

Målrettede reklameartikler understøtter et budskab, formidler information og fungerer som sympatibærere. Inden for projektet blev der anvendt reklamemateriale, såkaldt merchandise, såvel af projektsekretariatet med henblik på den overordnede markedsføring af projektet som også af projektparterne Destination Sønderjylland og Tourismus Agentur Flensburger Förde. Alt projektsekretariatets reklamemateriale, f. eks. kort med frø, plantekuber og bomuldsposer med projekt- og Interreg-logoer samt projektets maskot, kunne benyttes af alle partnere.

Projektpartneren Tourismus Agentur Flensburger Förde havde brugt papkroner og rør med blomsterfrø til at supportere sine slotsarrangementer. Projektpartneren Destination Sønderjylland fik med henblik på at promovere Flensburg Fjord Routen trykt maskotten og projekt- og Interreg-logoet på drikkeflasker, halstørklæder, sadelbetræk og bomuldsposer til sine medlemsvirksomheder.

## 5.8. Fagbegivenheder

Projektsekretariatet gav interesserede parter mulighed for at deltage i to ekspertarrangementer i forbindelse med en fagkonference i november 2021 og et projektafslutningsarrangement i november 2022. Begge begivenheder foregik online på grund af corona-pandemien og kan ses på projektets hjemmeside [www.bbbprojekt.eu](http://www.bbbprojekt.eu) og på YouTube.

### 5.8.1. Fagkonference

Formålet med fagkonferencen i november 2021 var at tilbyde information ved eksperter fra forskellige områder om en række projektrelaterede emner. Områder som haveudstilling, bæredygtig turisme og cykelturisme blev italesat, og der var opbakning til indlæggene bl. a. fra projektets netværkspartnere.

Den administrerende direktør for Deutsche Bundesgartenschau-Gesellschaft deltog med et oplæg om emnet „Haveudstillinger – et grønt format som tilløbsstykke for turister“. En analytiker fra paraplyorganisationen for turisme i Danmark, VisitDenmark, fortalte om bæredygtig turisme og feriegæster fra Tyskland. Bæredygtighedskonsulenten for Tourismusgesellschaft OstseeFjordSchlei delte ud af foreningens erfaringer med at blive certificeret som bæredygtig rejsedestination. Den administrerende direktør for turistorganisationen Destination Sønderjylland orienterede om konceptet ”Bike Friends” for cykelferiegæster i Danmark.

Deltagerne i arrangementet modtog et link efter forudgående tilmelding. I alt havde omkring 50 deltagere tilmeldt sig. De kom fra hele Danmark og Tyskland.

### 5.8.2. Afslutningsarrangement for projektet

På grund af usikkerheder forårsaget af pandemien blev projektets afsluttende begivenhed afholdt online i et studie. Der blev hyret en freelance TV-vært til arrangementet, som supporterede projektet i det forberedende arbejde med arrangementet og guidede gennem programmet. Arrangementet blev simultantolket.

Formålet med det afsluttende arrangement var at præsentere projektets resultater omfattende og give et indblik i, hvordan resultaternes bæredygtighed kan sikres.

Projektparterne præsenterede således deres resultater gennem oplæg, på videoer og i interviews med studieværten. Flensborg Kommunes konsulent Stephan Kleinschmidt kiggede både tilbage og fremad i sin gennemgang. Han havde fra starten i høj grad været en primus motor for at få igangsat projektet og havde i sin tid medvirket til at skabe politisk forankring i det grænseoverskridende forum „Grænsetrekanten“. Oplægsholdere fra turistorganisationer understregede vigtigheden af et fremtidigt samarbejde på området.

Det var ikke nødvendigt at tilmelde sig for at deltage i arrangementet, idet der var direkte adgang via et link på hjemmesiden. Der var 140 træk på siden den dag.

## 5.9. Publikationer

Som led i videndelingen blev der inden for projektet udviklet to håndbøger om best practice. I forbindelse med arbejdsopgave 4 „Flensburg Fjord Route – en grænseover-

skridende cykelrute“ blev der udviklet en håndbog, som specifikt henvender sig til turistvirksomheder langs Flensburg Fjord Routen. Fokus er her især på overnatningssteder. Håndbogen „Cykelturister – hvem, hvorfor, hvordan?“ giver virksomhederne vigtige oplysninger om deres målgruppe af cykelturister fra Danmark og Tyskland og giver dem tips og praktiske oplysninger om, hvordan de kan blive attraktive for denne målgruppe. Publikationen er udgivet på både dansk og tysk.

I arbejdsopgave 3 „Grænseoverskridende haveudstilling“ blev der udarbejdet en håndbog om best practice under overskriften „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer: En grænseoverskridende haveudstilling“. Håndbogen fortæller om baggrunden for den grænseoverskridende haveudstilling og beskriver i særskilte indlæg udviklingen af de forskellige formidlingshaver i Aabenraa, Sønderborg og Flensborg. Et interview med direktøren for Deutsche Bundesgartenschau-Gesellschaft omhandler den historiske udvikling af haveudstillinger og deres emnemæssige fokus i Tyskland, den stigende internationale orientering af disse haveudstillinger og deres betydning for turismen. Den rigt illustrerede håndbog er udformet som en tosproget vendebog.

## 5.10. En sang om „Blomster bygger bro“

„Blomster bygger bro, de får verden til at gro“ – denne linje stammer fra sangen inspireret af musikeren Timo Iwersen fra Lystrup ved Aarhus om projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“. Timo Iwersen er født og opvokset i det sønderjyske som medlem af det tyske mindretal, og tilsvarende indbyder sangen til fællessang med dansk og tysk tekst.

Timo Iwersen har ved flere lejligheder akkompagneret arrangementer under „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ musikalsk og præsenteret sangen „Blomster bygger bro“.

BBB fik sangen indspillet for at give så mange mennesker som muligt på begge sider af grænsen mulighed for at lære den at kende og synge med. Optagelsen kan findes på projektets hjemmeside sammen med sangteksten.

Skoler og institutioner i Danmark og Tyskland er meget velkomne til at bruge sangen i deres arbejde.

## 6. Anbefalinger til indsatser for den videre markedsføring

Interreg-5a-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ blev lanceret med det formål at fremme etableringen af en fælles grænseoverskridende turistregion. Med henblik på dette igangsatte projektet en grænseoverskridende haveudstilling og udviklede og iværksatte to konkrete produkter: En grænseoverskridende cykelrute og en digital rejseguide (Tourguide). Alle projektets komponenter opretholdes fortsat i regionen efter projektets afslutning og kan udfolde deres effekter på lang sigt.

Forskellige virksomheder og organisationer, der har arbejdet sammen med „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ i forbindelse med projektet, har allerede bebudet, at de agter at samarbejde på tværs af grænsen i fremtiden. Dette vil medføre samarbejder, som ikke eksisterede tidligere, som f. eks. samarbejdet mellem Glücksburg Slot og Sønderborg Slot omkring fortsættelsen af en fælles festival. Det kan få en afsmittende og inspirerende effekt på andre virksomheder.

### 6.1. Grænseoverskridende haveudstilling

Den grænseoverskridende haveudstilling og de tilhørende formidlingshaver er blevet anvendt intensivt af projektparterne i løbet af projektet i forbindelse med markedsføring og arrangementer. Det er glædeligt at kunne konstatere, at ikke kun haverne i Gråsten og Aabenraa, som fra starten var tænkt at skulle eksistere som permanente haver, vil blive bevaret. Også i Flensborg er der fundet en løsning, så haverne kan fortsætte med at eksistere efter projektets afslutning.

Informationstavler på alle lokationer vil således fortsat henlede opmærksomheden på haverne i partnerbyerne, og der vil – især i Aabenraa – blive gjort reklame for andre turistattraktioner i grænseregionen. Anlæggene vil fortsat være populære opholdssteder for lokale og feriegæster efter projektets afslutning, og deres emnemæssige opsætning i form af „naturhaver“, „maritime haver“ og „byhaver“ („urbane haver“) vil også kunne vække interesse hos haveelskere udefra, hvilket igen kunne omsættes til en tilsvarende fortælling, der specielt henvender sig til feriegæster.

Som led i projektet blev der udviklet en håndbog om best practice for grænseoverskridende haveudstillinger for at orientere og inspirere om mulighederne for haveudstillinger set fra et byplanlægningsperspektiv. Dette kunne være særlig interessant for danske kommuner, idet haveudstillingskonceptet, som det er kendt og jævnlige gennemføres i Tyskland, endnu ikke er kendt i Danmark. Aspektet med grænseoverskridende samarbejde kan være af interesse for byer og kommuner i grænseregioner, der overvejer at gen-

nemføre en haveudstilling, og håndbogen vil kunne være en god hjælp i forbindelse hermed.

### 6.2. Cykelrute „Flensburg Fjord Route“

Med den nye grænseoverskridende Flensburg Fjord Route er regionen i besiddelse af et attraktivt tilbud til aktive feriegæster på begge sider af grænsen. Allerede i løbet af projektet er ruten blevet markedsført målrettet og med god succes i hele Tyskland. Turistorganisationen Destination Sønderjylland har aktivt ladet Flensburg Fjord Route indgå i organisationens portefølje af reservébare aktiviteter. Destination Sønderjylland markedsfører cykelruten i forbindelse med oplevelsespakker, som kan bestilles af feriegæster. Oplevelsespakkerne annonceres under overskriften „Besøg fem slotte på fem dage på Flensburg Fjord Route“ og kan bookes på Destination Sønderjyllands hjemmeside (<https://www.booksonderjylland.dk/da/besog-fem-sonderjyske-slotte-pa-fem-dage-flensburg-fjord-route>). Pakkerne består af fem overnatninger med morgenmad, transport af bagage og en billet til cykelfærgen.

Destination Sønderjylland undersøger yderligere muligheder for pakkerejser for feriegæster, der ønsker at opleve Flensburg Fjord Route. I den forbindelse vil de to partnere i turismeprojektet undersøge mulighederne for at samarbejde på og i området.

Desuden har Destination Sønderjylland som led i „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ udviklet værktøjer, der decideret er rettet mod turistvirksomheder langs Flensburg Fjord Route, så de kan få mulighed for at tiltrække flere cykelferiegæster. Det vigtigste element er her en „Best Practice Cykelhåndbog“, som findes på tysk og dansk. Håndbogen skal hjælpe virksomhederne med at lære målgruppen af cykelferiegæster og deres forventninger og behov bedre at kende og tilpasse deres egne tilbud derefter. Samtidig bliver virksomhederne til ambassadører for Flensburg Fjord Route og dermed for turismen i grænse-regionen. Som ambassadører skal de have mulighed for og blive i stand til aktivt at orientere og inspirere gæsterne om Flensburg Fjord Route.

### 6.3. Tourguide - et digitalt tur- og oplevelsesplanlægningsværktøj

Det lykkedes ikke at få udgivet Tourguiden som et digitalt tur- og oplevelsesplanlægningsværktøj for grænseregionen inden for projektperioden på grund af corona-relaterede forsinkelser og problemer hos den tekniske leverandør. Det betød, at der ikke var mulighed for at markedsføre Tourgui-

den og samle indledende erfaringer i løbet af projektperioden. Dette vil efter projektets afslutning blive varetaget af turismeselskabet Tourismus Agentur Flensburger Förde i samarbejde med Destination Sønderjylland. Med lanceringen af app'en vil denne samtidig blive promoveret online og offline med en bred markedsføringskampagne. De valgte foranstaltninger vil bevidst fokusere på at henvende sig målrettet til et dansk og tysk publikum på en måde, der passer til denne målgruppe.

Med den officielle lancering af Tourguiden vil der blive iværksat en storstilet online-kampagne med Danmark og Tyskland som de målsatte lande. Det kommer bl. a. til at handle om annoncer på sociale medier som Instagram og Facebook, Google Ads, på ruteplanlægnings- og navigationsapp'en Komoot og på YouTube. Offline vil der mhp. at promovere Tourguiden være reklamepostkort med QR-koder til portalen til rådighed på formidlingsruters stop undervejs og på turistinformationskontorer.

Tourguiden er bevidst udformet som et netbaseret værktøj i form af en Progressive Web App (PWA), dvs. en app, der kan tilgås via en browser på et mobilt apparat. Det gør, at den tekniske vedligeholdelsesindsats kan holdes på et lavt niveau. Turistdataene udlæses via et open-data-interface og er baseret på centrale turistdatabaser fra turistorganisationerne VisitDenmark på den danske og Tourismusagentur Schleswig-Holstein (TA-SH) på den tyske side. Dette sikrer, at oplysningerne altid er opdaterede og kun kræver lidt vedligeholdelse.

Værktøjet vil fortsætte med at vokse og udvikle sig i de kommende år. Projektparterne Destination Sønderjylland og Tourismus Agentur Flensburger Förde vil stå for det nødvendige vedligeholdelsesarbejde og tekniske opdateringer, vedligeholdelse af indhold og yderligere markedsføring af værktøjet.



## 7. Konklusion og et kig i fremtiden

Da Interreg-projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ startede i juli 2019, kunne ingen af de involverede personer blot tilnærmelsesvis have forestillet sig de udfordringer, verden senere hen ville komme ud for. Så corona har således også haft en betydelig indvirkning på udviklingen af projektet. I de første to år gjorde pandemien det meget vanskeligt at arbejde med og for projektet – et projekt, som bl. a. i stort omfang jo også havde prioriteret at samle og arbejde med mennesker, foreninger og organisationer.

Takket være et godt samarbejde og sammenhold mellem alle projektpartnere lykkedes det at gennemføre projektet „Blumen bauen Brücken – Blomster bygger broer“ med succes og på trods af al modgang at få det afsluttet med gode og vedvarende resultater for grænseregionen. Med formidlingshaverne som en del af den grænseoverskridende haveudstilling, den nye cykelrute Flensborg Fjord Route og det digitale tur- og oplevelsesplanlægningsværktøj Touguide har Interreg-projektet skabt en „arv“ af synlige produkter for regionen langt ud over selve projektperioden. Mennesker og organisationer har fundet sammen og vil også fortsat være i kontakt med hinanden.

Med formidlingshaverne i Flensborg, Gråsten og Aabenraa er der skabt attraktive grønne mødesteder i kommunerne, som udgør en klar værdi for beboerne i disse områder. Samtidig har de ændret bybilledet positivt og skabt nye steder til rekreation og inspiration.

Flensburg Fjord Route er et nyt grænseoverskridende tilbud til folk på cykelferie, som også tager gæsterne med på nye ture uden for de kendte cykelruter og samtidig aktivt inddrager og italesætter regionens turistmæssige højdepunkter på begge sider af grænsen. På sigt ville det nok være værd at overveje, om det er muligt og hensigtsmæssigt med en skiltning langs ruten. Et andet vigtigt forhold er at inddrage af turismeaktører på begge sider af grænsen og her især indkvarteringsvirksomhederne langs ruten. De aktiviteter, der allerede er iværksat for at gøre aktørerne til „ambasadorer“ for ruten, bør udvides yderligere. Gennem løbende markedsføring kan kendskabet til ruten desuden fremmes yderligere i Danmark og Tyskland.

Med Tourguiden er der for første gang skabt en platform, der orienterer feriegæster om oplevelser og tilbud på begge sider af grænsen via en app. Dette styrker opfattelsen af regionen som et sammenhængende ferieområde, hvor der er mange oplevelser og udforskningsmuligheder at komme efter.

I denne form er den netbaserede app gået nye veje på markedet for apps og onlinetilbud, og der er udsigt til, at den også kan blive banebrydende for andre turistorganisationer. Det er et værktøj, som er blevet udviklet i tæt samarbejde med turismeaktører og virksomheder på begge sider af grænsen, hvilket gør, at de medvirkende decideret tager ejerskab af produktet. Denne idé om „medejerskab“ gælder det om at fremme yderligere for at gøre app'en kendt og dermed sikre en bred anvendelse af den, både i rejseplanlægningsfasen og lokalt på selve destinationen.

De grundlæggende tekniske forudsætninger sikrer, at vedligeholdelsesindsatsen for app'en kan holdes forholdsvis lav. Men det gælder til gengæld også, at app'ens langsigtede succes bl. a. vil afhænge af den fremtidige indsats (vilje) fra turistorganisationerne i Danmark og Tyskland, dvs. Destination Sønderjylland og Tourismus Agentur Flensburger Förde.

Et intensivt og vellykket presse- og PR-arbejde under projektet samt projektparternes mange markedsføringsaktiviteter har skabt basis for markedsføringen af grænseregionen som en fælles turistregion. Dermed er der opnået en bevidsthed og et kendskab på regionalt niveau og til en vis grad også dérudover, som det er vigtigt at fremme og udbygge yderligere i fremtiden. Tourguide-app'en spiller en vigtig rolle i den forbindelse. Den støtter den fælles markedsføring af regionen, også uden for de respektive nationale grænser.

De to turismeprojektpartnere Destination Sønderjylland og Tourismus Agentur Flensburger Förde understreger imidlertid, at der er behov for yderligere ekstern støtte for at der kan gennemføres en fremtidig fælles markedsføring af regionen, dvs. på tværs af grænsen og dermed uden for ens eget respektive ansvars- og medlemsområde.

